

ข่าวสารด้านการเกษตรสหภาพยุโรป

สถานการณ์ | ภาวะเปรียบเทียบ | แนวโน้มในตลาดอาหารและสินค้าเกษตรยุโรป

กัญชาในสหภาพยุโรป

กัญชา (cannabis) จัดเป็นสารเสพติดชนิดหนึ่งซึ่งมีทั้งประโยชน์และโทษ โดยกัญชามีสารออกฤทธิ์สำคัญ 2 ชนิด ที่สามารถนำมาใช้บำบัดหรือรักษาโรคได้ คือ สาร CBD (Cannabidiol) ซึ่งมีคุณสมบัติลดอาการเจ็บปวด ลดการอักเสบของแผล ยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็ง ลดอาการชักเกร็ง และอาการคลื่นไส้ และสาร THC (Tetrahydrocannabinol) ซึ่งมีคุณสมบัติต่อจิตประสาท ทำให้เกิดอาการมึนเมาหรือมีเมามาอย่างใดก็ตาม หากได้รับในปริมาณที่เหมาะสมจะช่วยลดอาการดังกล่าวได้

กฎหมายกัญชาในสหภาพยุโรป (EU) ยังขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยการอนุญาตหรือกำหนดบทลงโทษผู้เพาะปลูก ใช้ จำหน่ายหรือครอบครองกัญชาขึ้นอยู่กับประเทศสมาชิก ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้

• **การใช้ในอุตสาหกรรม (Industrial use):** กฎหมาย EU อนุญาตให้เพาะปลูกและจำหน่ายกัญชง (hemp) ซึ่งเป็นพืชชนิดหนึ่งในตระกูล cannabis ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายในทุกประเทศสมาชิก โดยเมล็ดพันธุ์และสายพันธุ์ของกัญชงที่นำมาเพาะปลูกนั้นจะต้องผ่านการรับรองว่ามีสาร THC น้อยกว่าร้อยละ 0.2

นอกจากนี้ ตั้งแต่ปีช่วงปี 2513 นโยบายเกษตรร่วมของ EU ได้มีการอุดหนุนการเพาะปลูกกัญชง เพื่อสนับสนุนการผลิตเส้นใยธรรมชาติใน EU โดยเส้นใยกัญชงสามารถนำมาผลิตเชือก เสื้อผ้า หรือวัสดุก่อสร้าง ส่วนเมล็ดกัญชงที่อุดมไปด้วยโปรตีน ไฟเบอร์ และกรดไขมันที่มีประโยชน์ จะถูกนำมาบริโภค สกัดเป็นน้ำมันใช้ปรุงอาหาร หรือผลิตอาหารเสริม เพื่อช่วยป้องกันโรคหัวใจและหลอดเลือด อย่างไรก็ตาม การอุดหนุนการเพาะปลูกกัญชงมีการลดลงอย่างต่อเนื่องตามการปฏิรูปนโยบายเกษตรร่วม

ในปี 2558 EU มีพื้นที่เพาะปลูกกัญชงประมาณ 26,000 เฮกตาร์ โดยเพิ่มขึ้นเป็น 43,000 เฮกตาร์ ในปี 2560 เนื่องจากกระแสความต้องการใช้เมล็ดกัญชงจากภาคอุตสาหกรรมอาหารที่เพิ่มขึ้น โดยประเทศที่มีพื้นที่เพาะปลูกกัญชงมาก คือ ฝรั่งเศสและเนเธอร์แลนด์

• **กัญชาทางการแพทย์ (Medical cannabis):** ประเทศสมาชิกหลายประเทศ เช่น เยอรมนี สหราชอาณาจักร กรีซ และอิตาลี เป็นต้น ยอมรับการใช้กัญชาในทางการแพทย์ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อบรรเทาอาการจากโรคเรื้อรังทางระบบประสาท ผลข้างเคียงจากการรักษาโรคเอดส์หรือโรคมะเร็ง บำบัดโรคสมาธิสั้น ไมเกรน ฯลฯ โดยเป็นการสกัดสาร CBD หรือ THC จากกัญชา และบรรจุในรูปแบบแคปซูล สเปรย์พ่นในช่องปาก อบแห้งสำหรับชงชา หรือหอมระเหย อย่างไรก็ตาม EU ไม่อนุญาตให้ใช้ในลักษณะสูบ เนื่องจากกัญชามีหลากหลายสายพันธุ์ และมีความเข้มข้นของสารเคมีที่แตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง จึงเป็นการยากที่แพทย์หรือเภสัชกรจะส่งจ่ายกัญชาแบบสูบเพื่อให้ผู้ป่วยตามรับสารที่ต้องการได้อย่างเจาะจง

ตัวอย่างยาสกัดจากกัญชาที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ในยุโรป

ชื่อการค้า	รายละเอียด	การใช้งาน
Sativex	ยาพ่นในช่องปากที่มีสาร THC และ CBD ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน	ใช้บรรเทาอาการที่เกิดจากโรคเรื้อรังทางระบบประสาท
Marinol	ยาในแคปซูลที่มีสาร THC สังเคราะห์ (Synthetic delta-9-THC)	ใช้ลดอาการคลื่นไส้อาเจียนในผู้ป่วยโรคมะเร็ง และกระตุ้นความอยากอาหาร ในผู้ป่วยเอดส์
Cesamet	ยาในแคปซูลที่มีสาร cannabinoid สังเคราะห์ที่ใกล้เคียงกับสาร THC	ใช้ลดอาการคลื่นไส้อาเจียนในผู้ป่วยโรคมะเร็ง
Bedrocan	ดอกกัญชาอบแห้งหรือผง แบ่งเป็น 5 สูตร โดยมีสาร THC และ CBD ในระดับที่แตกต่างกัน	ใช้บรรเทาอาการจากโรคเรื้อรังทางระบบประสาท อาการคลื่นไส้อาเจียน และกระตุ้นความอยากอาหารในผู้ป่วยโรคมะเร็ง บรรเทาโรคที่แสดงอาการกระดูกของกล้ามเนื้อ

• **กัญชาเพื่อความเพลิดเพลิน (Recreational cannabis):** ประเทศสมาชิก ส่วนใหญ่ไม่อนุญาตให้ใช้กัญชาเพื่อความเพลิดเพลิน โดยกำหนดระดับของบทลงโทษไว้แตกต่างกัน เช่น การเสพกัญชาในฝรั่งเศส ฟินแลนด์ นอร์เวย์ กรีซ อังการี และไซปรัส ถือว่ามีความผิดร้ายแรง ในขณะที่การครอบครองกัญชาเพียงเล็กน้อยในเดนมาร์ก สหราชอาณาจักร และฝรั่งเศส สามารถทำให้ติดคุกขังได้ โดยการจำหน่ายกัญชาในเดนมาร์กและสเปนมีโทษจำคุกถึง 2 - 3 ปี และอาจรุนแรงถึงขั้นจำคุกตลอดชีวิตในไซปรัสและไอร์แลนด์

กฎหมายเนเธอร์แลนด์อนุญาตให้จำหน่ายกัญชาในปริมาณเล็กน้อย ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวด โดยจำหน่ายผ่านร้าน coffeeshops ที่ได้รับอนุญาตจากเทศบาลเมืองเท่านั้น ผู้ซื้อจะต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไป และจำหน่ายให้ครั้งละไม่เกิน 5 กรัม/คน โดยร้าน coffeeshops เก็บสต็อกกัญชาได้ไม่เกิน 500 กรัม

สเปนกำหนดให้ “บุคคลหนึ่งสามารถปลูกกัญชาได้ 1 ต้น เพื่อประโยชน์ส่วนตัว” ส่งผลให้มีการจัดตั้ง cannabis social clubs (CSCs) เพื่อให้บริการสมาชิกที่มีอายุ 21 ปีขึ้นไป และเป็นชาวสเปนเท่านั้น ซึ่งผู้สนใจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมเป็นสมาชิก โดยสมาชิกจะมีการแบ่งปันผลผลิตของตนระหว่างสมาชิกที่ต้องการใช้กัญชาเพื่อสุขภาพหรือความเพลิดเพลิน โดยจะมีการแจกจ่ายผลผลิตเฉลี่ยวันละไม่เกิน 3 กรัม/คน ปัจจุบันมี CSCs มากกว่า 700 แห่งในสเปน

• **กัญชาเพื่อสุขภาพ (Wellness purpose) :** ปัจจุบันมีสินค้าเพื่อสุขภาพหรือความงามที่มีส่วนผสมของสารสกัดจากกัญชาวางจำหน่ายในตลาด EU อย่างแพร่หลาย เช่น น้ำมันนวด โลชั่นทาผิว ยาสีฟัน แชมพู ครีมนวดผม ยาสูบ ฯลฯ เนื่องจากมีคุณสมบัติช่วยให้ผ่อนคลาย ลดความเครียด บรรเทาอาการปวด/อักเสบ ฆ่าเชื้อ หรือช่วยให้นอนหลับดีขึ้น โดยสินค้านี้จะต้องมีการใช้สาร CBD ที่สกัดจากต้นกัญชง (hemp) มี THC น้อยกว่าร้อยละ 0.3 และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภายนอกเท่านั้น

นอกจากนี้ ยังมีการจำหน่ายเมล็ดกัญชง ดอกกัญชง แบ่งทำจากเมล็ดกัญชงและน้ำมันกัญชงตามร้านเพื่อสุขภาพหรือร้านขายสินค้าจากกัญชา โดยผลิตภัณฑ์ดังกล่าวผลิตจากพืชกัญชงจึงมีสาร THC ในปริมาณต่ำ และไม่จัดเป็นอาหารนวัตกรรมใหม่ เนื่องจากมีประวัติการบริโภคใน EU ก่อนกฎหมาย novel food ฉบับแรกมีผลบังคับใช้

ตั้งแต่เดือนมกราคม 2562 หน่วยงานความปลอดภัยอาหารของสหภาพยุโรป (EFSA) ได้จัดให้ผลิตภัณฑ์อาหารที่มีส่วนผสมของสารสกัดจากพืช Cannabis sativa L. หรือผลิตภัณฑ์พลอยได้ที่มี cannabinoids เป็นอาหารนวัตกรรมใหม่ (novel food) นั้นหมายถึง ผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม หรืออาหารเสริมทั้งหลายที่มีส่วนผสมของ cannabinoids ให้ถือว่าเป็นอาหารนวัตกรรมใหม่ ซึ่งจะต้องทำการขออนุญาตและประเมินความปลอดภัยตามกฎหมายระเบียบ novel food (Regulation EU 2015/ 2283) ก่อนการวางจำหน่ายในตลาด

ปัจจุบันมีเพียงอาหารเสริม CBD ของบริษัท Cannabis Pharma จากสาธารณรัฐเช็กเพียงรายเดียวที่อยู่ระหว่างการขออนุญาตตามกฎหมายระเบียบ novel food ส่วนอาหารและเครื่องดื่มหรืออาหารเสริมอื่น ๆ ที่มีส่วนผสมของสารสกัดจากกัญชา และยังไม่ได้ขออนุญาตจะต้องถูกนำออกจากตลาดหรือห้ามนำเข้ามาในตลาด EU ทั้งนี้ ตั้งแต่ต้นปี 2562 ระบบแจ้งเตือนภัยด้านความปลอดภัยอาหารและอาหารสัตว์ของ EU หรือ Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF) รายงานการตรวจพบอาหารหรืออาหารเสริมที่มีส่วนผสมของสาร CBD และ THC ที่ยังไม่ได้รับอนุญาตเกือบ 50 รายการ

